

ישראל קורצ'אק קורצ'אק
 اسرائيل تقرا كورنشاك

שלבי החיים

מאת: יאנוש קורצ'אק, כתבים ז', עמ' 116-119

תרגום: אורי אורלב

כְּשֶׁאֲמַרְתִּי פֶעַם, אַחֲרֵי שֶׁשִׁתִּיתִי קֶצֶת, בְּחוּג אֲנָשִׁים מְקֻרְבִים: "מָה אַתֶּם רוֹצִים, יְקִירִי, גַם אֲנִי חֲלַמְתִּי פֶעַם עַל תְּהִלָּה" פָּרְצוּ כָּל הַנוֹכְחִים בְּצַחֲוֹק גָּדוֹל. הַצַּחֲוֹק הַזֶּה פָּגַע בִּי עַד עִמְקֵי נַפְשִׁי.

– וְמָה אַתֶּם חוֹשְׁבִים – שֶׁאֲלַתִּי – חֲלַמְתִּי לֹא רַק עַל תְּהִלָּה, אֲלָא גַם עַל אַהֲבָה, וְעוֹשֶׁר, וְדַעַת. וְאִזּוּ הָיוּ כְּאֵלֶּה שֶׁמֵּרַב צַחֲוֹק נִפְלוּ מְכַסְּאוֹתֵיהֶם עַל הַרְצָפָה, אַחֲרַיִם אַחֲזוּ בְּרַקוֹתֵיהֶם, וְהִשְׁאָר הִחֲזִיקוּ אֶת הַבֶּטֶן, כְּשֶׁהֵם מוֹכִיחִים שָׂרֵק כִּדְ עֵלָה בְּיָדָם שֶׁלֹּא לְהַתְּפַרֵּק. אוֹתוֹ לִלְחָה יִשְׁנֵתִי רַע מְאוֹד. מַחִי הָיָה טְרוֹד בְּזַכְרוֹנוֹת...

כּוֹ, גַם אֲנִי חֲלַמְתִּי פֶעַם עַל תְּהִלָּה. חֲשַׁבְתִּי שֶׁמִּפְרָסָם הוּא זֶה שֶׁבְּסַעֲרַת רִגְשׁוֹתָיו וְרַעְמֵי מַחְשְׁבוֹתָיו יִכְבֹּשׁ אֶת הָעוֹלָם כֻּלּוֹ, שֶׁהָאֲנוּשׁוֹת כֻּלָּה מִתְבַּנְּנֶת בְּמַעֲשָׂיו בְּלַחֲנִים יוֹקְדוֹת וּבִנְשִׁימָה עֲצוּרָה, וּבּוֹלְעַת אֶת מְלוֹתָיו כְּצִדְפוֹת. חֲשַׁבְתִּי שֶׁאֶת פְּנִי שֶׁל אֲדָם כִּזֶּה מְקַדְּמִים בְּהַרְכַּנְתָּ רֹאשׁ, פּוֹנִים אֵלָיו בְּקוֹל רוֹעַד כְּמוֹ נְבִלוֹ [עֲדִין הַצִּלְלִיל] שֶׁל אֲאוּלוֹס [שְׁלִיט הַרוּחוֹת בְּמִיתוֹלוֹגְיָה הַיִּוֹנִית] אוֹ כְּמוֹ רֶגֶל קְרוּשָׁה, שֶׁהַחֶעֱרָצָה מְקִיפָה אוֹתוֹ כְּמוֹ הָאֵוִיר אֶת כְּדוֹר הָאָרֶץ אוֹ כְּמוֹ מְהַמְרִים תְּמִימִים אֶת תֵּא הַטּוֹטְלִיזְטוֹר [תֵּא הַהַמּוֹרִים].

הֵייתִי סְבוּר שְׂדֵי אִם יֵאמֵר: "אֲנִי דוֹרֵשׁ שֶׁתִּתְקַן בְּרוּשָׁה תְּאוֹרַת חֲשַׁמֶּל" וּמִיָּד אֲלַפִּי נוֹרוֹת לְבוֹן יְקִירֵנוּ אֶת אוֹרֵן לְכָל עֶבֶר לֹא רַק בְּרַחוּבוֹת וּבְכַפְרוֹת אֲלָא בְּמוֹבָן עִמְק יוֹתֵר – לְתוֹךְ מוֹחוֹת הַתּוֹשְׁבִים.

הֵייתִי סְבוּר לְבַסּוֹף שֶׁאֲדָם מִפְרָסָם אֵינוֹ אוֹכֵל, אֵינוֹ מַעֲשֵׂן סִיגְרִיּוֹת, לֹא לּוֹבֵשׁ גְּרָבִים, אֵינוֹ סוֹבֵל מִהַפְרָעוֹת עֶכוּל, בְּקַצּוֹר – הוּא מִשְׁהוּ מְנַתֵּק, הַתְּגַשְׁמוֹת הַרוּחַנִיּוֹת, מְרַחֵף, וְקִיּוּמוֹ מִתְבַּטָּא בְּשׁוֹרַת מַעֲשִׂים יוֹצְאֵי דָפֶן, הוּא כְּמוֹ לְפִיד קְרִינָה סוֹבֵב אֶרֶץ, סֵלַע נֶשֶׂא אֶל הַגְּבָהִים תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. וְכִדְ הַחֲלוּ אֲנָשִׁי הַתְּהִלָּה לְקֶרֶם עוֹר וְגִידִים לְעֵינַי. אֲסַפֵּר סְפוּר אֶחָד הַיְדוּעֵ לִי מְקֻרֹב.

הוּא הָיָה אֲדָם כּוֹתֵב. כְּתֵב וְכֵתֵב – וְכִדְ זֶה נִמְשָׁד פֶּרֶק זְמַן מְסִים. בְּאוֹתָהּ עַת לֹא הָיָה מִפְרָסָם עֲדִין. אַחֵר כִּדְ הַתְּרוֹצֵץ עִם כְּתֵבִיד מְמוֹצִיאֵלְאוֹר אֶחָד לְמִשְׁנָהוּ. אֲבָל גַּם אִזּוֹ לֹא הָיָה מִפְרָסָם עֲדִין. אַחֵר כִּדְ הַתְּחִילוּ לְהַדְפִּיס אֶת דְּבָרָיו.

וְכִדְ קָרָה שֶׁמִּישָׁהוּ כִּנָּה אוֹתוֹ טַפֵּשׁ, מִישָׁהוּ אַחֵר כִּנָּה אוֹתוֹ גְּרַפּוֹמֵן, שְׁלִישִׁי הוֹכִיחַ מַעַל לְכָל סַפֵּק שֶׁהוּא אֲדָם חֲסֵר אֶת כָּל אוֹתָן אִיכוּיוֹת הַמַּאֲפִּינּוֹת אֶת מִי שְׁרוּאָה בְּעַצְמוֹ אֲדוֹן וּמְלִיד כָּל חִי עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. אֲבָל גַּם אִזּוֹ לֹא הָיָה מִפְרָסָם עֲדִין.

רַק כְּאֲשֶׁר הַחֲלוּ לְהַתְּפַרֵּס עֲלֵיו מְחַקְרִים מְקִיפִים, שֶׁשִׁכְּנְעוּ אוֹתוֹ עֲצָמוֹ וְאֶת הַצְּבוּר הַרְחֵב בְּדָרְךְ בּוֹטָה וּבְגִסוֹת רֹחַ שֶׁהוּא אֲדָם מְזִיק, קֶטָן, שְׁטָחִי, חֲסֵר חֲשִׁיבוֹת, מְגַחֵד, מְשַׁחֵת, מְנַוֵּן, אֲרוּר, טְמֵא, רַק כְּאֲשֶׁר נִשְׁלָפוּ לְעֵינַי דַּעַת הַקֶּהֶל כָּל הָעֵנִינִים הַפְּרֻטִּים וְהַשְׁעָרוֹרִיּוֹת שֶׁמַּאֲחֹרֵי הַקְּלַעִים בְּחִיּוֹ, כְּאֲשֶׁר קָרְעוּ מֵעֲלָיו כָּל דְּבַר הַמִּנְפָּה אֶת חֲזֵיוֹ שֶׁל כּוֹ תְּמוֹתָהּ רִגְלִיל, רַק אִזּוֹ שֶׁמַּעֲתִי בַּפֶּעַם הַרְאִשׁוֹנָה אֶת שְׁמוֹ, עֲטוֹר הַלֵּת תְּהִלָּה, וְרִאִיתִי אֶת דִּיוֹקְנוֹ עַל גְּלוּיָהּ בְּחֵלוֹן רְאוּהָ שֶׁל חֲנוּת.

וּכְאֲשֶׁר, בְּרַב תְּדַחְמְתִּי, פְּנִיתִי אֶל אֲנָשִׁים בְּעֲלֵי נְסִיוֹן בְּבִקְשַׁת הַסֵּבֵר, וְהֵם הִסְבִּירוּ לִי שֶׁלְאַמְתּוֹ שֶׁל דְּבַר הוּא יְדוּעֵ הַיּוֹם, וְאֲפִלוֹ דֵי מִפְרָסָם, פְּרַצְתִּי בְּבִכִּי וּבְכִיתִי זְמַן רַב, לֹא יִשְׁנֵתִי חֲמִשָּׁה לֵילוֹת וּבְלִילָה הַשְּׁשִׁי וַתְּרַתִּי אַחַת וּלְתַמִּיד עַל הַתְּהִלָּה וְהַחֲלִטָּתִי:

אני רוצה אף ורק לאהב ולהיות אהוב על ידי אשה. הלצה התהלה. בדיוק אז, באביב
התשעה-עשר לחייה – נשאה דודתי נשואי אהבה. צעיר הייתי ולמרות שבעצמי חלמתי עליה
בסתר, סלחתי לה על הכל – ואחלתי לה חיים סוגים בשושנים, בתמרים, בנרקיסים, בספריות
ממלאות ובספריות של מנטה, באור שמש ובאגוזים מטגנים בספר.

כאשר באה לבקר אצלנו את בקור הארוסין, נשענת על זרועו, נדמה היה לי שקיומה אינו אלא הד
מלא אשר של אנחות, שפרון חושים, כס מלכות, נסיכים, נשיקות, יין מתוק וטורט שקדים ממלא
בעסת פיסטוק.

אף כאן – האשלה היתה קצרת ימים.

בקשי עברה שנה וכבר התחיל בחיר הגורל לשחק וינט והיא – מפקחת, ספרה את הלבנים
לכביסה, היתה מאוד לא מרצה מהמינקות ומפעם לפעם הלכה העירה עם אמה שלמדה אותה
להבדיל בין בשר לצלי לבין בשר לאמצה.

שוב פניתי לאנשים המבינים ענין והם אמרו לי בשלנה החלטית, האפניתי לאנשים כאלה, שהיום
אפלו ברומנים מתארים כף את האהבה, ובחיים – נוצצים באהבה פחות כוכבים, ופחות צבעי
קשת מאשר בספרים.

בכיתי במשך שלושה גילות, את הלילה הרביעי העברתי באנחות ובלילה החמישי החלטתי
החלטה שאין ממנה חזרה:

אעבד לטובת הפלל. תהלה – אשלה, אהבה – תעתיגי דמיון.

סקרתי את הסביבה.

מצאתי אדם שרגשותיו להטו בתשוקת עשיה למען החברה – כף הרעים בקולו. התבוננתי בו
בהתלהבות, אחר כף בהתפעלות, אחר כף בהערצה. לבסוף בחרתי בו לשמש לי אבן בחן בחיי,
דגמה, מטרה – האידאל שלי.

עוד יותר מהר נפקחו עיני.

תחלה שמעתי לחשושים, אף לא הבנתי, רנונים – שהכאיבו לי, השמצות הגיעו אל אזני – כעסתי.

היתכן שהלטה הזה שלו משמש מסוה להשגת טובות הנאה פרטיות, שבקולו חסרה כנות,
ושהתלהבות אינה אלא העמדת פנים?

נעשו נסיונות לשכנע אותי, אף סרבותי להאמין.

נאלצתי להאמין לבסוף.

שוב בכיתי שני גילות, את הלילה השלישי העברתי במחשבות, בלילה הרביעי ותרתי על החברה
מפני שבקשתי לקשר את חיי במשהו טהור ללא רבב, בהיר, צליל וכל פרור אבק קטן הסיט אותי
מהדרך שבה בחרתי.

אם כן, עלי לעשות הון. לבד, בעמל ובזע, לותר על מנעמי החיים, על מנוחה ובדור, למכר פרוק
חיים תמורת הגמול הזה שהאנשים מתנחסים אליו בהוקרה וכבוד כה רב, ואז ארצה מה אוכל
לעשות בו. בזכות עבודתי להגיע למשהו ממשי, משהו שנתן לראות, משהו שמצלצל, משהו
שאפשר להעביר מקפסה לקפסה, משהו שיש לו ערך, כפי שאומרים, להשיג משהו שהאחרים
מגיעים אליו בקשיים מרבים, שוברים את מפרקתם בדיפה אחריו.

אנסה!

כבר עמדתי לפתח במעשים, כבר התחלתי להתרוצץ כדי להשיג מידע מעדכן יותר, ושוב עצרתי
בדרכי. וזאת משום שהבנתי בדברים מוזרים: אף עבודה לא חשובה, צדדית, בלתי נראית, היתה
צמודה ערמומיות רבה, ולצד הערמומיות הבנתי בחבורה גדולה וכל כף לא נעימה ומשחחת

ישראל קורצ'אק קורצ'אק
 ישראל תقرأ كورتشاك

שְׁחִזְרָתִי בִּי מֵיָד, קִנִּיתִי שְׁטִיחוֹן לְגִיב נְעִלִים בְּכַנִּיסָה, מִבְּרִשָּׁת, סִבּוֹן, סְפוּג, מְשַׁחַת נְעִלִים, מְטָאָטָא וְקֶרְבּוֹל [לְחִטּוֹי]. הִתְרַחֲצֵתִי הֵיטֵב, הִתְנַקֵּיתִי, הִתְנַגַּבְתִּי וְשִׁכַּבְתִּי עֲצוּב לְמִנוּחַת הַלַּיְלָה. אֵךְ לֹא הִצְלַחְתִּי לְהִרְדָּם. לַיְלָה אֶחָד שָׁלֵם בְּכִיתִי, לַיְלָה שְׁנַי סִבַּלְתִּי מִכְּאָב רֹאשׁ, וּבַלַּיְלָה הַשְּׁלִישִׁי הִחֲלַטְתִּי:

לֹא אֲשַׁתְּוֹקֵק לֹא לְתַהַלֵּה, לֹא לְהוֹן, לֹא לְאַהֲבָה. נִשְׁאַרְהָ לִּי רַק דַּעַת. אֲשַׁקִּיעַ בָּהּ אֶת כָּל כּוֹחוֹתַי וְאֶת כָּל מְרָצִי, אֲצַלֵּל לְתוֹכָהּ כָּל כְּלִי – הַדָּרָךְ הַיְחִידָה הַנְּכֹנָה. הִיא פְּתִיחַת אֹתִי, צְלוּלָה וְטְהוֹרָה.

חֲלַפּוֹ שָׁנִים. דְּמוּתָהּ הַבְּהִירָה הִתְכַּסְּתָה בְּעֶרְפֶּל.

– אֲדוֹנִי – נֹאמֵר לִי – הַיּוֹם לֹא דִי בְּלַחַט, יֵשׁ צָרָךְ בְּסִפְרִים וְהַסְפָּרִים יְקָרִים, יֵשׁ צָרָךְ בְּמִכְשִׁירִים, וְגַם הֵם עוֹלִים כְּסֹף, יֵשׁ צָרָךְ בְּמִדְרִיכִים וּלְהַגִּיעַ אֲלֵיהֶם בְּלִי שֶׁק מְלֵא כְּסֹף אוֹ בְּלִי פְרוֹטְקָצִיָּה – כְּאֵלוֹ אֲפֹשֶׁר – אוֹלִי, אֲבָל קֶשֶׁה מְאוּד.

לֹא רְצִיתִי לְהֶאֱמִין, אֵךְ הֶאֱמַת טְפַחָה עַל פְּנֵי.

הַפַּעַם כְּבָר לֹא בְּכִיתִי. כֵּן, הַשָּׁנָה הוֹעִילָה לִי הֵיטֵב.

כְּמוֹ שֶׁנִּרְדַּמְתִּי כֵּךְ אֲנִי יָשׁוּ וְיָשׁוּ.

בְּכָל פַּעַם שֶׁאֲנִי מִתְעוֹרֵר, אֲנִי צוֹחֵק זְמַן מָה וְשׁוֹב נִרְדָּם...

עַד שֶׁאֲמַרְתִּי פַעַם, אַחֲרֵי שְׁשִׁיתִי קֶצֶת, בְּחוּג אֲנָשִׁים מְקֻרְבִים:

– מָה אַתֶּם רוֹצִים, יְקִירִי, גַּם אֲנִי חֲלַמְתִּי פַעַם עַל תְּהַלָּה, עַל אֶהֱבָה, עַל דַּעַת.

הֲרִי לֹא שֶׁקְרָתִי בְּכָלֵל וְהוֹכַחְתִּי זֹאת בְּפִילִטוֹן שֶׁלְפִנְיָכֶם.

אִז לָמָּה הֵם צָחֲקוּ?

